

Stichting teleurgesteld over radaruitspraak ondanks bindende stralingscontour

Stichting Niet Nog een Radar in Herwijnen is teleurgesteld dat de Raad van State het radarplan voor Herwijnen in stand laat en haar bezwaren tegen de locatiekeuze en stralingsberekeningen niet volgt. Op één wezenlijk punt krijgt zij wel gelijk: de ICNIRP-contour had juridisch in het plan moeten staan. De rechter heeft die regel zelf toegevoegd. De stichting bestrijdt ook de technische onderbouwing van de vastgelegde contour en twijfelt aan de controle op naleving in de praktijk.

De Raad van State heeft vandaag het beroep van de stichting en andere omwonenden tegen het rijksinpassingsplan gegrond verklaard vanwege de ontbrekende planregel. Omdat de rechter de regel en contour zelf heeft toegevoegd, blijft het plan voor het radarstation in Herwijnen in stand. Dat is voor de stichting de teleurstellende uitkomst van jaren inzet voor alternatieve locaties en erkenning van mogelijke gezondheidsrisico's door straling. De rechter acht de keuze voor Herwijnen en de gebruikte stralingsberekeningen voor dit plan voldoende onderbouwd. De stichting onderzoekt de uitspraak, en deelt het uitgesproken vertrouwen in de vastgelegde contour niet.

“Een contour op papier is te vergelijken met een snelheidslimiet waarbij niet controleerbaar is hoe hard de auto maximaal kan rijden, terwijl de bestuurder (lees Defensie) wél vooraf weet waar en wanneer de snelheidscontrole plaatsvindt,” aldus de stichting. “Dan moet ook duidelijk zijn onder welke omstandigheden de radar werkelijk werkt en hoe wordt vastgesteld dat hij binnen die grens blijft. Een meting op één vooraf bekende plaats en in één bekende bedrijfsmodus laat niet vanzelf zien wat in alle omstandigheden gebeurt.” Daarnaast is controle en handhaving feitelijk onmogelijk, omdat Defensie altijd zelf de radar bedient wanneer de sturing modus, die voor de hoogste stralingsbelasting zorgt, gemeten moet worden.

Daarbij is een deel van de systeem-gegevens achter de berekeningen staatsgeheim en daardoor niet volledig door derden te verifiëren. De Raad van State zag daarin geen reden om de berekeningen voor het plan af te wijzen. Wel schrijft de rechter dat pas na de bouw met validatiemetingen kan worden bevestigd of de radar aan de contour voldoet.

Een juridisch bindende contour alleen neemt deze vragen niet weg. Voormalig staatssecretaris Van der Maat zei begin 2024 nog tegen de Eerste Kamer dat Defensie de wettelijke stralingsnormen voor de radar in Herwijnen niet onder alle omstandigheden kon handhaven. De stichting verlangt duidelijkheid hoe de ICNIRP-limieten en de controle daarop óók bij dreiging of crisis in de praktijk worden gewaarborgd.

De uitspraak gaat uitsluitend over het rijksinpassingsplan. Het beroep tegen de afzonderlijke omgevingsvergunning voor de bouw én het gebruik van de radar ligt nog bij de rechtbank Gelderland. De stichting zal in die procedure de vergunningvoorschriften en de mogelijkheden voor controle van de feitelijke bedrijfsvoering blijven toetsen.